

en un altre *-nh* (doncs *ŋ* palatal?). No descartem, doncs, que aquí tinguem el component purament basc *çani* 'guàrdia, guarnició', que hem trobat en *Açanui* i en *Sana(g)uja*; i que és el nom sencer que es formà com compost bascoide. 'La guàrdia dels corbs', 'el fort de les corberes', fóra una inetrpretació de sentit ben lúcid, per a un lloc en aquesta situació. L'assimilació *-el-á > -al-á* està dins els límits de la fonètica corrent i quasi normal: recordem *balança* BILANCLIA, *Balasc* = *Velasco*, *Balansat* < *Beni -s-šamt* etc.

Balasc i *Balast* (Évol), *V. Belasc* *Balastui*, *V. Ballestui* Cantal *Balat* (Muro), *V. Badal*

BALAVERT

Notícia única d'aquest lloc, que SerraV, amb un doc. de 1073, situa al capdamunt del Berguedà prop del riu Bastareny i el seu afluent Riutort (doncs te. 20 Bagà o Brocà), *Pinós i Mtpl.* III, 106. Sens dubte NP germ. (com ho són els veïns, *Gisclareny*, *Malanyeu*, *Fumanya*, *Bastareny*): BALA-BERHT compost de dos membres fecunds en aqueixa antroponímia.

Balbal, *V. Barbal* *Balbelet*, *V. Babalbelet/Babaluet*

Els BALBS

Tenim notícia de l'existència de dos homònims: el veïnat d'*Els Balbs* al terme de la Pinya (Garrotxa) i l'antiga masia d'*Els Balbs*, avui desapareguda, al terme de Campdevàrol.

1) *Els Balbs*, llogaret agregat a la Pinya, prop d'Olot, anomenat també *Sant Joan dels Balbs*, perquè la seva església és sota l'advocació de St. Joan (veg. CATorras, *Comarca d'Olot*, 188-189). Pertanyent antigament al vescomtat de Bas, que depenia dels comtes de Besalú.

DOC. ANT. Disposem de la següent documentació que agraiam a l'arxiver Puigdevall, a. 958: «et ipsum alodem quod merebat habere in valle Basso in villa *Balbos*» (Monsalvatje I, ap. II, p. 225); a. 977: «in loco qui dicitur *Balps*» (Monsalvatje XI, doc. CLXIX, p. 227); a. 977: «et cum alodo quod ei dono in Basso in locum qui dicitur *Balbs*» (*Marca Hisp.*, col. 912); a. 979: «qui alodes est in comitatu Bisuldunense in loco que dicunt *Balbos*» (Monsalvatje I, ap. VI, p. 239); a. 1000: «Et in Basso ipsa villa quae dicunt *Balbos* cum ipsa Ecclesia, decimas et primitias» (*Marca Hisp.*, col. 956). El cens de 1359 conté la forma *Ballos*, mala lectura de *Balbs* (*CoDoACA* XII, 108).

2) *Els Balbs*, antiga masia del Ripollès, es troba va uns 25 k. a l'O. del seu homònim de la Garrotxa. Coromines va anotar l'any 1953 la pronunciació popular *báúbs* (Parròquia de Ripoll, LI. XIII). És aquesta la que testimonia també Cèsar A. Torras: «Pont de *Baups*, d'on surt el camí que, pel veïnat de la Creu 60

de Campdevàrol i travessant el Freser, mena a Gombreny, Montgrony, Pobra de Lillet i Castellar de Nuch. El pont està tirat sobre una torrentera, pel costat de la qual puja un camí que mena a Sant Joan de les Abadesses» (Torras, *Vall de Ribes*, p. 26).

DOC. ANT. a. 890: «rivus qui discurrit a villa *Balbos* usque in ipsum Collum de *Balbos*» (*Cat. Car.* II, 170.27); a. 938: «*Serra Balbos*» (id. 163.12); a. 938: «*acqueductum* de Corrale usque in serra *Balbos*» (id. 161a17); a. 907: «infra termino de ipsa villa que nominant *Balbos*» (Monsalvatje xv, doc. MXXL, p. 49); a. 909: «vel in ipsa villa que nominant *Balbeses*» (Monsalvatje xv, doc. MXXLV, p. 55); a. 909: «in villa que dicitur *Balbos*» (Monsalvatje xv, document 15 MXXLVI, p. 56); a. 931: «vel in villa *Balbos*» (Monsalvatje xv, doc. MXXCVIII, p. 140). Després passem ja als anys 1274-1275, en què es documenta un tal «Ramón de *Balbs* de Ripoll, alcaide de Calp» (Mtz Fdo., *Doc. Val. ACA*, Reg. 20, f. 204v).

ETIM. És cert que en ll. existia un nom personal BALBUS (cf. Schulze, *Zu lat. Eigenn*, p. 30), que podria oferir un ètímon possible. Nogensmenys, el fet de trobar-se el nom en plural ens orienta cap a una altra etimologia, força adequada des del punt de vista semàntic: el ll. VALVAE, VALVARUM 'batents, fulles d'una porta'. Caldria partir d'un locatiu VALVIS amb el sentit de 'a les portelles', o més aviat 'a les portes'. Notem que el (2) consta que és «sobre una torrentera» (CATorras), que hi va un *aquae ductum* (document de 938) i que des de la *villa Balbos* «discurrit» un «rivus» (doc. de 890). Altrament, per a la motivació semàntica podríem pensar en un topònim no pas gaire allunyat, *Les Preses*, a quatre k. d'Olot, que caldrà interpretar en el sentit de 'rescloses'. X. T.

BALÇ

Entre els molts NLL que contenen el nom de la 'timba' o 'precipici', en donarem només uns quants, remetent per als altres a l'article del *DECat* (I, 574 ss.); car, com detallam allí, és molt abundós a l'extrem Nord, especialment Conflent (574a42 ss.), Vallespir (Bosch Trinxeria), ross. antic (*VidesR*, 575b42); molt també a tota la zona Bages-Segarra-Salsonès (574a28-36), Alcalatén (574a37-40) etc.

Roc del *Balç*, a Ars (xxxvii, 171.8); Coma de *Balç*, a Enviny (xxxvii, 7.15); *Lo Balç*, a Vilanova d'Alcolea, o *El Balç*, Lladurs (xxxviii, 169.20). En plural: *Los Balços* (xxviii, 172.14); *Els Balços* Gósol (xxxviii, 83.25); cingles dels *Balços* p. Castellar de N'Hug (CATorras, *Bgd.*, 134). Molt estesa en el Nord la variant vocalitzada: *El Bauç* a Fontpedrosa (xxiii, veg. *l'Ió*); però com que aquestes variants fonètiques sovint deixen de ser usades, és possible que en els següents hagi estat pres per un NP, més que més tractant-se d'un pas de muntanya, en la Collada de Can *báys* (p. Romegós te. Caixàs, xxvii, 57.17), *Mas d'am báys* (p. Fontfreda te. Millars, xxvii, 97.16, 94.6); *Els Baus* a la Vall de Boí (te. Llesp, xiii, 194);